

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับโครงการพัฒนาครูผู้สอน
ระดับประถมศึกษาของสททวิทยาลัยพุทธชินราช

นางอภิวันท์ ชาญวิชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาอุดมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2532

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ISBN 974-576-295-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

015321

i1030504X

GUIDELINES FOR DEVELOPING INSERVICE TRAINING
CURRICULUM FOR ELEMENTARY TEACHER DEVELOPMENT
PROJECT OF BUDDHACHINNARAT UNITED COLLEGES

Mrs. Apivant Chanvichai

A Thesis Submitted in Partial Fulfilment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Higher Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1989

ISBN 974-576-295-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับโครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับ
ประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยพุทธชินราช

โดย นางอภิวันท์ ชาตวิรัช

ภาควิชา อุดมศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจน

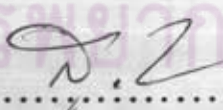

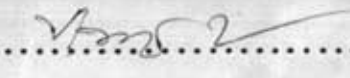
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการ
ศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิมลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ ฉินลาวัฒน์)

ศูนย์วิทยุโทรคมนาคม
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิวัฒน์ ชาดูวิชัย : แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับโครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับ
ประถมศึกษา ของสหวิทยาลัยพุทธชินราช (GUIDELINES FOR DEVELOPING INSERVICE
TRAINING CURRICULUM FOR ELEMENTARY TEACHER DEVELOPMENT PROJECT OF
BUDDHACHINNARAT UNITED COLLEGES) อ.ที่ปรึกษา : ผศ.ดร.สุกัญญา ไชวโรจน์
217 หน้า

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษาและสำรวจความ
คิดเห็น ความต้องการของครูผู้สอน และผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่มีต่อโครงการฯ และเพื่อเสนอแนะ
แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับโครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ของสหวิทยาลัยพุทธ-
ชินราช

สรุปผลการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมสำหรับโครงการฯ ควรมีแนวทางดังนี้ จุดประสงค์
และเนื้อหาสาระของหลักสูตรฝึกอบรม ควรเน้นการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สมรรถภาพการทำงานใน
วิชาชีพครู ทักษะ และประสบการณ์เกี่ยวกับ เรื่อง เทคนิค วิธีสอน การผลิตและการใช้สื่อ ในการสอนภาษาไทย
และคณิตศาสตร์ รวมทั้งการวิเคราะห์ปัญหา เพื่อหาแนวทางแก้ไข เกี่ยวกับการสอน ในหลักสูตรประถมศึกษา
กระบวนการฝึกอบรมควรเน้น เชิงปฏิบัติการ การสาธิตการสอนในสถานการณ์จริง การอภิปราย กรณีศึกษา
กระบวนการกลุ่ม และการเยี่ยมชมโรงเรียนดีเด่น ภายในจังหวัดที่ฝึกอบรม ส่วนการประเมินผลควรทำให้
ครบตามหลักวิชาการ โดยเฉพาะการติดตามผลการปฏิบัติงาน ควรให้ชัดเจน และแจ้งให้ผู้เข้ารับการฝึก-
อบรมทราบล่วงหน้า องค์กรของวิทยาลัยครูและสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด ควรวางแผนงานใน...
โครงการร่วมกัน ล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 4 เดือน โดยวางแผน ด้านบุคลากรและงานที่รับผิดชอบให้เหมาะสม
ระหว่างหน่วยงานทั้งสอง ควรเชิญวิทยากรจากหน่วยงานอาชีพอื่นมาเสริมด้วย ส่วนสื่อประกอบการฝึก
อบรมควรให้เหมาะสมและสอดคล้องกับกิจกรรม มีปริมาณเพียงพอกับผู้เข้ารับการฝึกอบรมสำหรับเวลาการ
ฝึกอบรม ควรจัดวันจันทร์-วันศุกร์ และอยู่ในเกณฑ์ 42-45 ชั่วโมง สถานที่ที่เหมาะสมควรจัดที่วิทยาลัยครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา อุดมศึกษา
สาขาวิชา อุดมศึกษา
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา

APIVANT CHANVICHAI : GUIDELINES FOR DEVELOPING INSERVICE TRAINING CURRICULUM FOR ELEMENTARY TEACHER DEVELOPMENT PROJECT OF BUDDHACHINNARAT UNITED COLLEGES. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. SUKANYA S. KOVILAIKOOL, Ph.D. 217 PP.

The purposes of this research were to study the teacher development project and to find out teachers' and administrators' of elementary school opinions and needs toward project and to suggest some guidelines for developing inservice training curriculum for elementary teacher development project of Buddhachinnarat united colleges.

The findings of this research were :- The objectives and contents of the inservice training curriculum should be emphasized on developing desirable characteristics, competency of teacher profession, skills and experiences in teaching techniques, producing and operating instructional materials in Thai language and mathematics subjects including the analysis of teaching problems in the elementary curriculum in order to improve them. The process of training bases on workshop, demonstration, discussion, case-study, group-process, and field-trip. The evaluation should include formative and summative, especially the follow-up trainee's operation. The development project should be planed at least four months in advance and the operation of this join project should be co-ordinated between Teacher Colleges and the office of Provincial Primary Education with the same load of work and personnels. Experts in other fields should be asked to join the project. The training resources should appropriate for activities and to be adequate for trainees. The training should begin on Monday to Friday at Teacher Colleges and it should be 42 to 45 hours in average

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา 2531

ลายมือชื่อนิสิต *สมชาย วิชา*
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา *ส. 2*

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาและความช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา ไชวโรจน์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำ แก้ไข ข้อมบทร่างของงาน ด้วยความเอาใจใส่และให้กำลังใจตลอดมา ผู้วิจัยซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณ มา ณ ที่นี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.วัลลภา เทพหัสดิน ณ อยุธยา และ รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูริย์ ลินลาวัณย์ ที่กรุณาอ่านงานวิทยานิพนธ์ และให้คำแนะนำ ที่เป็นประโยชน์ เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอกราบขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ สมณ อมรวิวัฒน์ อาจารย์ ดร.สรรค์ วรอินทร์ อาจารย์ เดิม แยมเสมอ อาจารย์ ฐิระ ประवालพฤษ์ และ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง รองศาสตราจารย์ ดร. ปทีป เมธาคูณวุฒิ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำหลายประการ ในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย

กราบขอบพระคุณคณะกรรมการดำเนินงานในโครงการพัฒนาครูผู้สอนของสภามหาวิทยาลัยพุทธชินราช ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา และครูผู้สอนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดในสภามหาวิทยาลัยพุทธชินราช ที่ให้ความร่วมมือตอบข้อมูล และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้วิจัย

ขอขอบคุณ คุณสมบุญ บุญดีกุล ที่ได้ช่วยเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล คุณศรีสุตา ประสงค์ผลชัย ได้ดำเนินการพิมพ์งานวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณนันทวรรณ เจริญจิตต์ ที่ได้ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบคุณ คุณวินัย ชาญวิชัย ผู้ที่ช่วยเหลือทั้งด้านกำลังใจ ก่าลังใจ และ กำลังทรัพย์ ด้วยดียิ่งตลอดมา ขอขอบคุณ ๆ และบุคคลในครอบครัว "ชาญวิชัย" และครอบครัว "ฤทธิศรีณี" ที่เป็นแรงใจสนับสนุนผู้วิจัยจนกระทั่งประสบความสำเร็จ

อภิวันท์ ชาญวิชัย

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ความหมายของคำที่ใช้ในการวิจัย	5
ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	8
ขั้นตอนในการ เสนอผลการวิจัย	8
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การพัฒนามูลฐาน	10
ความหมายและความสำคัญของการพัฒนามูลฐาน	11
กระบวนการพัฒนามูลฐาน	12
การพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษา	14
ความหมายและความสำคัญของการสอน	14
ลักษณะการสอนและกระบวนการสอนที่ดี	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความต้องการด้านการสอนของครูระดับ- ประถมศึกษา	17

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
1	การฝึกอบรมครูประจำการ (In-Service Training)	24
	ความหมายและความสำคัญของการฝึกอบรมครูประจำการ	24
	กระบวนการฝึกอบรมครูประจำการ	26
	การจัดหลักสูตรฝึกอบรมครูประจำการ	31
	การประเมินผลการฝึกอบรมครูประจำการ	35
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมครูประจำการ	37
๒	โครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษา	43
	วัตถุประสงค์	44
	เป้าหมาย	44
	การดำเนินงาน	44
3	วิธีดำเนินการวิจัย	46
	การเลือกกลุ่มตัวอย่างประชากร	46
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	51
	การวิเคราะห์ข้อมูล	54
4	การวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิเคราะห์ข้อมูล	55
	ตอนที่ 1 ผลการศึกษาเอกสารและความคิดเห็นของคณะกรรมการดำเนินงาน การฝึกอบรม	57
	ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งผ่านการฝึกอบรม ที่มีต่อ โครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ปีงบประมาณ 2531 ของสทวิทยาลัยพุทธชินราช	67
	ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ ผ่านการฝึกอบรม ที่มีต่อโครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษา ของสทวิทยาลัยพุทธชินราช	84

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ตอนที่ 4 ผลการศึกษาความคิดเห็นและความต้องการของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีต่อโครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษาของ สภวิทยาลัษทุทธรินทร์ราช	107
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ	126
สรุปผลการวิจัย	
ตอนที่ 1 ผลการวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพการจัดหลักสูตรฝึกอบรมปีงบประมาณ 2531 และแนวโน้มของการจัดหลักสูตรฝึกอบรมในปีต่อไป	128
ตอนที่ 2 ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งผ่านการ ฝึกอบรม ปีงบประมาณ 2531	134
ตอนที่ 3 ผลการวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็น และความต้องการของครูผู้สอน ซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรม	136
ตอนที่ 4 ผลการวิจัย เกี่ยวกับความคิดเห็นและความต้องการของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษา	140
สรุปผลการวิจัย เกี่ยวกับสถานภาพการจัดหลักสูตรฝึกอบรม ปีงบประมาณ 2531 และแนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในโครงการพัฒนาครูผู้สอน ..	143
อภิปรายผล	147
แนวทางการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม	159
ข้อเสนอแนะ เพื่อการวิจัย	167
บรรณานุกรม	168
ภาคผนวก ก. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาครูผู้สอนระดับประถมศึกษาของ สภวิทยาลัษทุทธรินทร์ราช	173
ภาคผนวก ข. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูลการทำวิจัย	182
ประวัติผู้วิจัย	217

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนกลุ่มตัวอย่างประชากรจำแนกตามประเภทและหน่วยงาน	48
2	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืนจำแนกตามประเภทของกลุ่มตัวอย่างประชากร และหน่วยงาน	53
3	สถานภาพของครูผู้สอนซึ่งผ่านการฝึกอบรม ปี 2531 จำแนกตามวิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยพุทธชินราช	68
4	ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งผ่านการฝึกอบรม ปี 2531 ที่มีต่อสภาพทั่วไปของ โครงการพัฒนาครูผู้สอน จำแนกตามวิทยาลัยครู	72
5	ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของโครงการ พัฒนาครูผู้สอนจำแนกตามวิทยาลัยครู	75
6	ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับหลักสูตรการฝึกอบรม ของโครงการพัฒนาครูผู้สอนจำแนกตามวิทยาลัยครู	76
7	ความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับวิธีดำเนินการฝึกอบรม ของโครงการพัฒนาครูผู้สอนจำแนกตามวิทยาลัยครู	77
8	ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับการประเมินผลการ ฝึกอบรมของโครงการพัฒนาครูผู้สอนจำแนกตามวิทยาลัยครู	81
9	ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งผ่านการฝึกอบรม ปี 2531 ที่มีต่อการเข้ารับการ ฝึกอบรมจำแนกตามวิทยาลัยครู	82
10	สถานภาพของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรมในโครงการพัฒนาครูผู้สอน ระดับประถมศึกษาของสหวิทยาลัยพุทธชินราชจำแนกตามวิทยาลัยครู	84
11	ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อโครงการพัฒนาครู ผู้สอนของสหวิทยาลัยพุทธชินราชจำแนกตามวิทยาลัยครู	88
12	ความต้องการของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อช่วงเวลาของการ ฝึกอบรม	91

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
13	ความต้องการของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อสถานที่สำหรับการฝึกอบรม	92
14	ความต้องการของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อวิทยากรที่ให้การฝึกอบรม	93
15	การจัดอันดับความสำคัญของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อ เรื่อง และกลุ่มประสบการณ์ที่ต้องการพัฒนาการสอน	94
16	การจัดอันดับความสำคัญของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรมที่มีต่อ เรื่อง และกลุ่มประสบการณ์ ที่ต้องการพัฒนาการสอนจำแนกตามวิทยาลัยครู ...	95
17	ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการสอนด้านการใช้หลักสูตร เพื่อเตรียมการสอน	97
18	ความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการสอน ด้านวิธีสอนและเทคนิคการสอน	100
19	ความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการสอนด้านการผลิต และการใช้สื่อการสอน	103
20	ความคิดเห็นของครูผู้สอน ซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการสอนด้านการวัดและประเมินผล	104
21	ความคิดเห็นของครูผู้สอนซึ่งยังไม่ผ่านการฝึกอบรม เกี่ยวกับความต้องการพัฒนาการสอนด้านวิธีการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน	105
22	สถานภาพของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาที่อยู่ใน เขตความรับผิดชอบของ สหวิทยาลัยพุทธชินราช	107
23	ความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนที่มีต่อโครงการพัฒนาครูผู้สอนของสหวิทยาลัย พุทธชินราชจำแนกตามวิทยาลัยครู	110

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
24	ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อการเข้ารับการฝึกอบรมของครูผู้สอนในโรงเรียนตามโครงการพัฒนาครูผู้สอนของสภามหาวิทยาลัยพุทธชินราช ...	113
25	ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาครูผู้สอนและเรื่องที่ครูผู้สอนเคยได้รับการพัฒนาในรอบ 3 ปีที่ผ่านมา	116
26	การจัดอันดับความสำคัญในความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาการสอนของครูผู้สอน	118
27	การจัดอันดับความสำคัญในความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาการสอนของครูผู้สอนจำแนกตามวิทยาลัยครู	119
28	การจัดอันดับความสำคัญความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อเรื่องและกลุ่มประสบการณ์ที่ครูผู้สอนควรได้รับการพัฒนาเป็นการเร่งด่วน	120
29	การจัดอันดับความสำคัญความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อเรื่องและกลุ่มประสบการณ์ที่ครูผู้สอนควรได้รับการพัฒนาเป็นการเร่งด่วนจำแนกตามวิทยาลัยครู	122
30	ความต้องการของผู้บริหารโรงเรียนที่มีต่อสถานที่สำหรับการฝึกอบรมครูผู้สอนในโครงการพัฒนาครูผู้สอน	125

ศูนย์วิจัยเพื่อพัฒนาระบบบริหาร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย